

TABULKY KOMPETENCÍ

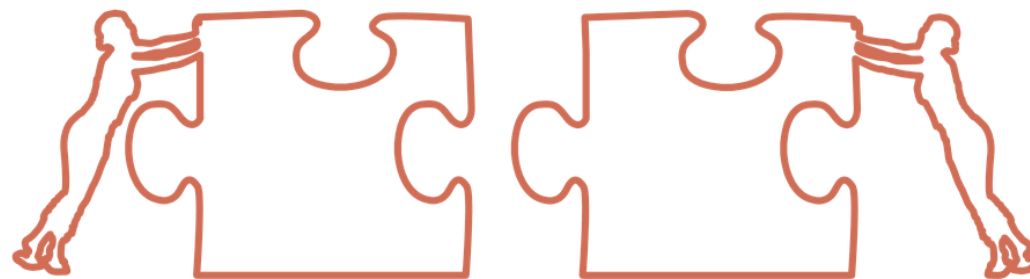
Podpůrný materiál k plánování tématických částí v mateřské škole

SESTAVILY: Bc. VERONIKA LUČIVŇÁKOVÁ, Bc. VLASTA LUČIVŇÁKOVÁ

Obsah

O souboru tabulek	2
Klíčové kompetence	3
Kompetence k učení	3
Kompetence k řešení problémů	4
Kompetence komunikativní	5
Kompetence sociální a personální	5
Kompetence činnostní a občanské	6
Dílčí cíle v oblastech	7
Dítě a jeho tělo	7
Dítě a jeho psychika	8
Dítě a ten druhý	9
Dítě a společnost	9
Dítě a svět	10
Vysvětlivky k tabulkám	11
Co je CO? (vzdělávací nabídka, očekávané výstupy, rizika)	12
Jak pracovat s tabulkami	13
Tabulky kompetencí s dílčími cíli	14
Tabulky 1. kompetence k učení	14
Tabulky 2. kompetence k řešení problémů	47
Tabulky 3. kompetence komunikativní	89
Tabulky 4. kompetence sociální a personální	116
Tabulky 5. kompetence činnostní a občanské	160
Přehled využitých kompetencí z RVP PV	200
Přehled využitých dílčích cílů z RVP PV	204

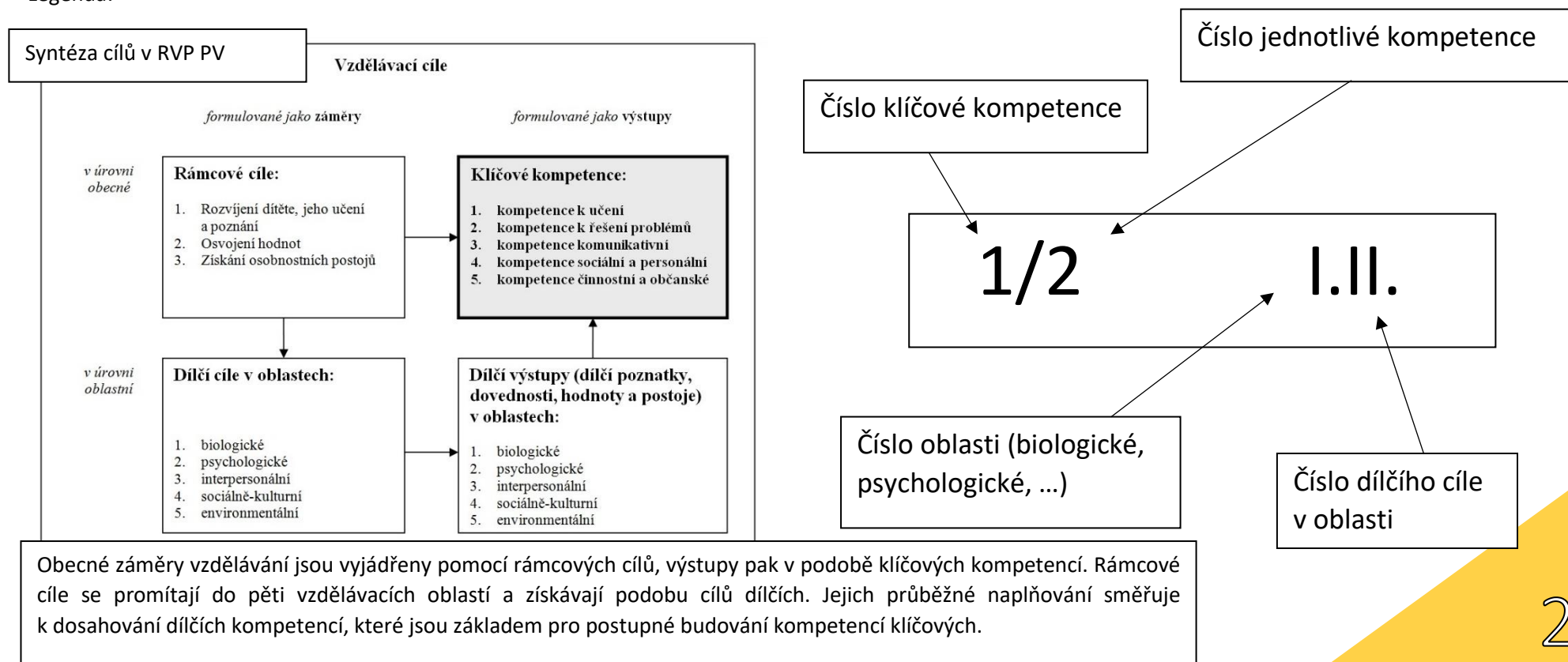

TENTO SOUBOR TABULEK BYL ZPRACOVÁN
DLE RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU
PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ TAK,
ABY S NÍM BYL PLNĚ V SOULADU A PLNIL JEHO CÍLE A HLAVNÍ
MYŠLENKY V ČINNOSTECH
MATEŘSKÉ ŠKOLY

O souboru tabulek:

Tento soubor tabulek kompetencí vznikl jako materiál pro plnění RVP PV v průběhu celého školního roku v tematických částech. Abychom dosáhli naplnění rámcových cílů, rozdělili jsme klíčové kompetence do jednotlivých kompetencí, kterým jsme dále přiřadily cíle dílčí z každé oblasti (biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální). Každá klíčová kompetence je očíslována a kompetence do ní spadající se číslují za lomítkem tak, aby se usnadnila orientace. Dále jsme dvěma římskými číslicemi vedle sebe oddělenými tečkou označili oblasti dílčích cílů (první římská číslice před tečkou) a jednotlivé dílčí cíle (římská číslice za tečkou). Ke každé kompetenci jsme přiřadili z každé oblasti jeden dílčí cíl, který se zopakoval v několika kompetencích a tím nám umožnil kontrolu jeho plnění i opakování. Dílčí cíle byly přiřazovány tak, aby korespondovali s kompetencí. U každé kompetence a dílčích cílů je uvedena vzdělávací nabídka, rizika a očekávané výstupy.

Legenda:

Obecné záměry vzdělávání jsou vyjádřeny pomocí rámcových cílů, výstupy pak v podobě klíčových kompetencí. Rámcové cíle se promítají do pěti vzdělávacích oblastí a získávají podobu cílů dílčích. Jejich průběžné naplňování směřuje k dosahování dílčích kompetencí, které jsou základem pro postupné budování kompetencí klíčových.

Rámcové cíle (záměry):

= obecné cíle, které vytyčují základní směr a pojetí předškolního vzdělávání; směřují k rozvoji osobnosti dítěte a osvojování klíčových kompetencí včetně *vzdělávacího obsahu*.*

Rámcové cíle: 1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznávání

2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost.

3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

- Záměrem předškolního vzdělávání je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální a vést je tak, aby na konci předškolního období bylo *jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou (kompletní, způsobilou) zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny (zejména v prostředí jemu blízkém, tj. v prostředí rodiny a školy), a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají.*

**Vzdělávací obsah – hlavní prostředek vzdělávání; propojený celek očekávaných výstupů (viz. str.12) a „učiva“ (viz. str. 12) odpovídající úrovni určitého stupně vzdělávání.*

Klíčové kompetence:

= soubor požadavků na vzdělávání zahrnující podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti univerzálně v běžných pracovních a životních situacích; jako cílová kategorie (vzdělávací cíle*) jsou kompetence podstatným východiskem pro stanovení vzdělávacího obsahu i podmínek vzdělávání v pedagogických dokumentech.

* Vzdělávací cíle: v RVP PV jsou rozlišovány dvě kategorie cílů – Cíle jako záměry – rámcové cíle, dílčí cíle (oblastní) viz. str. 7

- Cíle jako výstupy – klíčové kompetence, dílčí výstupy viz. str. 12

Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání = soubory elementárních poznatků, dovedností, schopností, postojů a hodnot k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a interpersonální, kompetence činnostní a občanské; orientace učitele k utváření klíčových kompetencí podstatným způsobem usměřuje jeho práci (volbu forem a metod).

1. Kompetence k učení

- 1/1 – Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů.
- 1/2 – Uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení.
- 1/3 – Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách.
- 1/4 – Orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije.
- 1/5 – Klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje.
- 1/6 – Lehce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí.
- 1/7 – Poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho co samo dokázalo a zvládlo.
- 1/8 – Učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje.
- 1/9 – Při zadané práci dokončí, co započalo.
- 1/10 – Dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledku.
- 1/11 – Odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.
- 1/12 – Učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

2. Kompetence k řešení problémů

- 2/1 – Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí.
- 2/2 – Přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem.
- 2/3 – Řeší problémy, na které stačí.
- 2/4 – Známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého.
- 2/5 – Řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti.
- 2/6 – Postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje.
- 2/7 – Spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací.
- 2/8 – Hledá různé možnosti a varianty (Má vlastní, originální nápady), využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost.
- 2/9 – Užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů.
- 2/10 – Pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích.
- 2/11 – Zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti.
- 2/12 – Rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit.
- 2/13 – Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou.
- 2/14 – Uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.
- 2/15 – Nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

3. Kompetence komunikativní

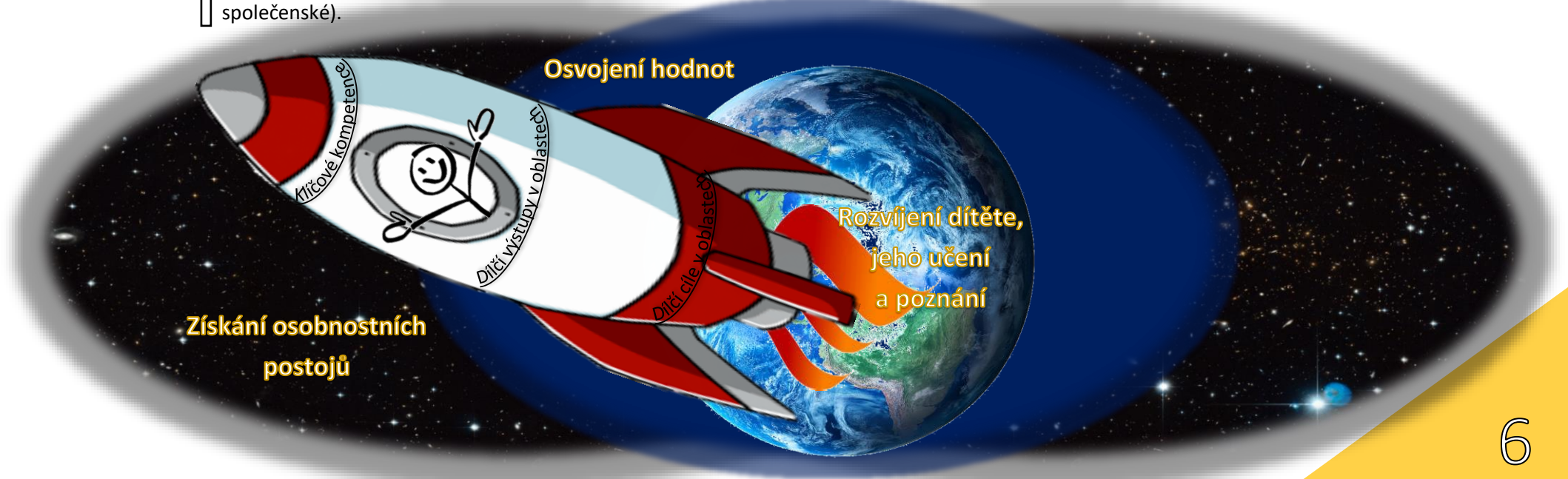
- 3/1 – Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog.
- 3/2 – Dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady, různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.).
- 3/3 – Domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci.
- 3/4 – Komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými.
- 3/5 – Chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou.
- 3/6 – Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní.
- 3/7 – Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.
- 3/8 – Dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon, atp.).
- 3/9 – Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

4. Kompetence sociální a personální

- 4/1 – Samostatně rozhoduje o svých činnostech.
- 4/2 – Umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej.
- 4/3 – Uvědomuje si, že za sebe a své jednání odpovídá a nese důsledky.
- 4/4 – Projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování.
- 4/5 – Vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost.
- 4/6 – Dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje.
- 4/7 – V běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku.
- 4/8 – Je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy.
- 4/9 – napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí.
- 4/10 – Spolupodílí se na společných rozhodnutích.
- 4/11 – Přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti.
- 4/12 – Dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim.
- 4/13 – Chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně.
- 4/14 – Nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepřijemná, umí odmítnout.
- 4/15 – Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.
- 4/16 – Chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

5. Kompetence činnostní a občanské

- 5/1 – Učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat.
- 5/2 – Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky.
- 5/3 – Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem.
- 5/4 – Chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá.
- 5/5 – Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně.
- 5/6 – Váží si práce i úsilí druhých.
- 5/7 – Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje.
- 5/8 – Je otevřený aktuálnímu dění.
- 5/9 – Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.
- 5/10 – Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat.
- 5/11 – Spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat.
- 5/12 – Uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.
- 5/13 – Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.
- 5/14 – Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

DÍLČÍ CÍLE V OBLASTECH

= cíle formulované v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí, resp. Podoblastí; stanovují, nač se má učitel zaměřovat, co má u dítěte průběžně rozvíjet.

Vzdělávací oblasti – Vzdělávací obsah je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a enviromentální. Tyto oblasti jsou nazvány:

1. Dítě a jeho tělo, 2. Dítě a jeho psychika, 3. Dítě a ten druhý, 4. Dítě a společnost, 5. Dítě a svět

Vzdělávací oblasti jsou odvozeny od interakčních oblastí rozlišovaných na základě vztahů, které si dítě postupně vytváří k sobě samému, k druhým lidem i k okolnímu světu, resp. na základě přirozených interakcí, do kterých dítě v rámci těchto vztahů vstupuje, v nichž žije, rozvíjí se a vyrůstá, učí se a také vzdělává.

Každá oblast zahrnuje tyto vzájemně propojené kategorie: *dílčí cíle (záměry)*, *vzdělávací nabídku* a *očekávané výstupy (předpokládané výsledky)*.

Dílčí cíle – vyjadřují, co by měl učitel v průběhu předškolního vzdělávání sledovat, co by měl u dítěte podporovat.

I. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.

- I.I. Uvědomění si vlastního těla.
- I.II. Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnání pohybového aparátu a tělesných funkcí.
- I.III. Rozvoj a užívání všech smyslů.
- I.IV. Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.
- I.V. Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.
- I.VI. Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.
- I.VII. Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.
- I.VIII. Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.

II. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

- Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citu i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebnahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

- Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“:

➤ Jazyk a řeč

- II.I. Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování).
- II.II. Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.
- II.III. Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).

➤ Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- II.IV. Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.
- II.V. Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření).
- II.VI. Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).
- II.VII. Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení.
- II.VIII. Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla).
- II.IX. Vytváření základů pro práci s informacemi.

➤ Sebepojetí, city, vůle

- II.X. Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).
- II.XI. Získání relativní citové samostatnosti.
- II.XII. Rozvoj schopnosti sebeovládání.
- II.XIII. Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat.
- II.XIV. Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit.
- II.XV. Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.
- II.XVI. Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.

III. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

- III.I. Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.
- III.II. Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.
- III.III. Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).
- III.IV. Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).
- III.V. Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.
- III.VI. Rozvoj kooperativních dovedností.
- III.VII. Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.

IV. Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

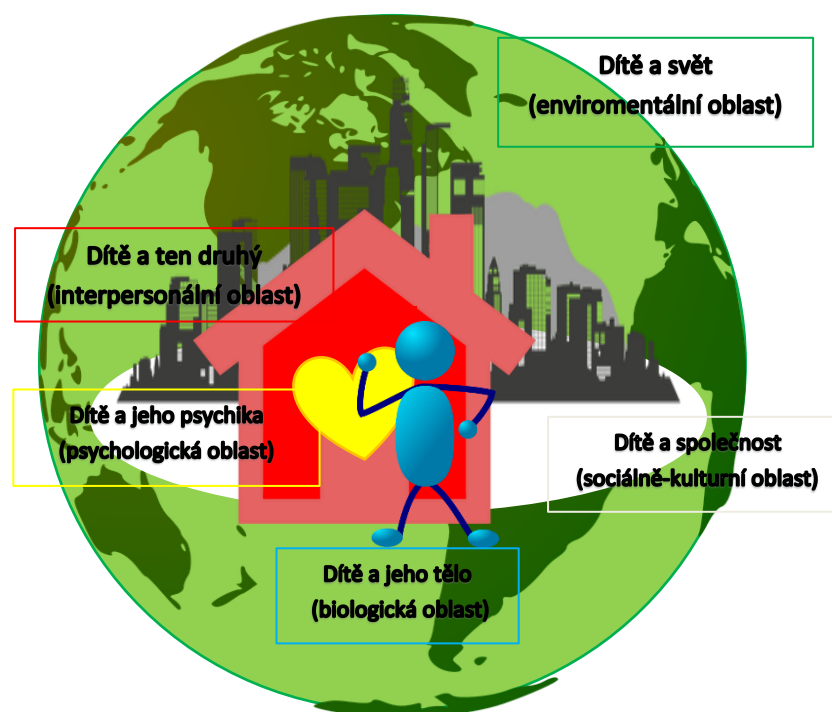
- Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společnosti ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

- IV.I. Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.
- IV.II. Rozvoj schopnosti žít ve společnosti ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávaném.
- IV.III. Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.
- IV.IV. Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.
- IV.V. Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.
- IV.VI. Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.
- IV.VII. Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.
- IV.VIII. Rozvoj společenského i estetického vkusu.

V. Dítě a svět (oblast environmentální)

- Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

- V.I. Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.
- V.II. Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.
- V.III. Poznávání jiných kultur.
- V.IV. Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.
- V.V. Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.
- V.VI. Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.
- V.VII. Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.
- V.VIII. Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.

Vysvětlivky k tabulkám:

Každá tabulka je vypracována pro jednu úroveň klíčové kompetence, ke které byly vybrány vhodné dílčí cíle z každé oblasti. Pro přehled a efektivitu plánování je ke každému dílčímu cíli vypsána vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a rizika. Dílčí cíle jsou také barevně označeny pro přehlednost.

Název klíčové kompetence.
Viz. str. 3 – 6.

Úroveň dané klíčové kompetence s jejím očíslováním.
Viz. str. 3 – 6.

Sloupec s riziky pro každý dílčí cíl z každé oblasti. Pro prostudování dalších viz. strana 12, vždy hledejte v příslušné oblasti.

Sloupec s označením zvolené oblasti dílčích cílů ke kompetenci. V oblasti II. – Dítě a jeho psychika je vždy připsána i podoblast – Jazyk a řeč x Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace x Sebepojetí, city, vůle.

Sloupec s konkrétními dílčími cíli z každé oblasti v barevné odlišnosti.
Viz. str. 6 – 9.

Sloupec s vypsanou vzdělávací nabídkou pro každý dílčí cíl z oblasti. Pokud by pro Váš výběr bylo třeba více možností viz. str. 12, vždy hledejte v příslušné oblasti.

1. Klíčová kompetence k učení				
1/1 - Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů.				
Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	- smyslové a psychomotorické hry - ...	- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ...	- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
II.VI. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).	- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - ...	- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje - ...	- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - ...	- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - ...	- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - ...
IV.V.	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - ...	- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - ...	- přítomnost nevhodných, podbízejících a nevkusných podnětů - ...
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - ...	- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - ...	- užívání abstraktních pojmů, předávání „hovorových“ poznatků - ...

Sloupec s očekávanými výstupy pro každý dílčí cíl z každé oblasti. Pokud byste rádi další viz. strana 12, vždy hledejte v příslušné oblasti.

Co je co?

Vzdělávací nabídka – co učitel dítěti nabízí

= jako *prostředek vzdělávání* představuje ve svém celku soubor (souhrn) *praktických i intelektových činností, popř. příležitostí*, vhodných k naplňování cílů a k dosahování výstupů. Pedagog by měl ve své praxi (tzn. Při práci ve třídě) tuto nabídku respektovat a tvůrčím způsobem ji konkretizovat tak, aby nabízené činnosti byly mnohostranné a maximálně pestré a svou úrovní odpovídaly konkrétním možnostem a potřebám dětí.

= pojem označující v RVP PV „*učivo*“* a vyjasňující zároveň formu, jakou je dítěti předpokládáno; vzdělávací nabídka je závazná pro učitele; je formulována v podobě činností (intelektových i praktických), popř. příležitostí, které by měly být dětem v průběhu jejich vzdělávání nabízeny, a to v pestré a mnohostranné skladbě a v dostatečné šíři.

* „*učivo*“ – je pojímáno jako vzdělávací nabídka; má činnostní povahu a je prostředkem k dosažení výstupů.

Očekávané výstupy – co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže

= jsou dílčí výstupy vzdělávání, které je možno obecně považovat v této úrovni vzdělávání za dosažitelné. Jsou formulovány tak, aby měly *charakter způsobilostí* (kompetencí). Nejedná se o výčet jednotlivých schopností, poznatků, dovedností kognitivních i praktických, postojů a hodnot, ale o jejich vzájemné propojení, o jejich jednoduché soubory *dítětem prakticky využitelné*. Tyto výstupy jsou formulovány pro dobu, kdy dítě předškolní vzdělávání ukončuje, s tím, že jejich dosažení *není pro dítě povinné*. Každé dítě může v čase, kdy opouští mateřskou školu, dosahovat těchto výstupů v míře odpovídající jeho individuálním potřebám a možnostem. Učitel pro své práci sleduje proces osvojování těchto způsobilostí jak v rámci třídy dětí, tak u jednotlivých dětí a postupuje tak, aby děti získávaly co nejvíce.

Dílčí výstupy (oblastní) – dílčí poznatky, smyslové, motorické, kognitivní, emocionální, praktické i sociální dovednosti, hodnotové orientace a postoje dosažitelné v předškolním vzdělávání v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí.

Rizika – co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele

= z praktického hlediska jsou v RVP PV pojmenována *možná rizika*, která mohou ohrožovat úspěch vzdělávacích záměrů. Ta srozumitelně varují pedagoga na to, čeho by se měl vyvarovat.

= hlavní překážky ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů učitele.

Jak pracovat s tabulkami?

- 1) Zvolte si tématický celek pro dané období
- 2) Vyberte k němu kompetence, které jsou vhodně využitelné ve vybraném tématickém celku. Kompetenci lze vybrat více než jednu, ale pamatujte na vybrané časové období, které budete pokrývat vybraným tématickým celkem, abyste si toho na sebe nenabrali zbytečně mnoho. Postačí na týden 1-2 kompetence, které můžete využít a nakombinovat v dílčích cílech v oblastech.
- 3) Z daných kompetencí vyberte dílčí cíle z každé oblasti (tak, aby byly oblasti pokryty všechny). Pokud jste zvolili pro svůj tématický celek dvě či více kompetencí, vyberte z nich 1–2 dílčí cíle do každé, opět pamatujte na časové období, které budete pokrývat.
- 4) Projděte si vzdělávací nabídku, očekávané výstupy a rizika k vybraným dílčím cílům a naplánujte vhodné činnosti pro práci s dětmi. Tyto činnosti запиšte pod vybrané dílčí cíle.
- 5) Nezapomínejte si během plnění činností dělat poznámky – jak se vám dařilo, postřehy, vylepšení, další možná rizika i pozorování dětí, které pak vede k hodnocení celého tematického celku, posléze k diagnostice dětí, evaluace TVP a ŠVP.
- 6) Zhodnoťte, jak se povedl tématický celek. Pochvalte děti i sebe. - co se vám povedlo? Na co si dát pozor? - slabiny v průběhu. Jak je na tom vaše třída? – co zvládáte jako skupina. Kam se posunuly mladší děti a starší děti. – to poznáte ve srovnání s očekávanými výstupy.

Hodně štěstí při práci 😊

➔ **Tématický celek:** *Mikuláš*

Kompetence:

... k učení: 1/12 - *učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění*

... komunikativní: 3/5 - *chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou*

Dílčí cíle:

- **Dítě a jeho tělo:**

3/5 – I.II. Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí.

Činnosti: cvičení s míčem („uhlíkem“); grafomotorický list – čert a anděl; ...

- **Dítě a jeho psychika:**

3/5 – II.II. Jazyk a řeč: Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.

Činnosti: pantomima – Mikuláš, čert, anděl; básnička „Anděl“; ...

- **Dítě a ten druhý:**

3/5 – III.VI. Rozvoj kooperativních dovedností.

Činnosti: společná tvorba – nebe, peklo; pohybová hra „Na čerta“; ...

- **Dítě a společnost:**

1/12 – IV.V. Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.

Činnosti: pobyt venku – stopovačka „po čertích uhlících“; společná Mikulášská nadílka; andělský průvod po vsi; ...

- **Dítě a svět:**

1/12 – V.I. Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.

Činnosti: píseň s pohybem „Čert a Káča“; doprovod písně hudebními nástroji – bubínek, triangl; ...

1. Klíčové kompetence k učení

1. Klíčová kompetence k učení

1/1 - Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
II.VI.	Posilování přirozených poznávacích citů	<ul style="list-style-type: none"> - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností 	<ul style="list-style-type: none"> - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací

<p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>(zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (<i>odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíly, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.V.</p>	<p>Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
<p>IV.V.</p>	<p>Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...

		zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.) -...		
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ...	- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ...	- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...

1. Klíčová kompetence k učení

1/2 – Uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním	- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>)	- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné

		<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
<p>II.VIII.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (<i>písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce</i>) - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (<i>číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.</i>) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární (základní) matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (<i>porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.VI.</p>	<p>Rozvoj kooperativních dovedností.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor

		<ul style="list-style-type: none"> - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ... 	<ul style="list-style-type: none"> doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...
IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	<ul style="list-style-type: none"> - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podnětující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě -... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění -...
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

		- ...	- ...	
--	--	-------	-------	--

1. Klíčová kompetence k učení

1/3 – Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...

		- ...		
II.VII. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení.	- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (<i>mechanické a logické, obrazné a pojmové</i>) - činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (<i>vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.</i>) - ...	- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení - postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí - učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit - ...	- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopností s nimi samostatně pracovat - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ...	- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ...	- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	- přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>)	- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých	- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

		<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí -... 	<ul style="list-style-type: none"> - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek -...
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...

1. Klíčová kompetence k učení

1/4 – Orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.XII. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj schopnosti sebeovládání.	<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání - cvičení v projevování citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrola a 	<ul style="list-style-type: none"> - ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování 	<ul style="list-style-type: none"> - málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění

		<p>v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.I.	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevhodné prostředí - ...
IV.III.	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>) - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti - ...

		činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) -...	-...	
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů) - ...	- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i> - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ...	- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...

1. Klíčová kompetence k učení

1/5 – Klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí	- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu	- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho

		<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
<p>II.IV.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (<i>velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky</i>), jejich charakteristických znaků a funkcí - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat prostorové pojmy (<i>vpřavo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...

III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.VII.	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozcím od neznámých lidí - ...

V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...
-------	--	---	--	---

1. Klíčová kompetence k učení

1/6 – Lehce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností

		<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.VI. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (<i>odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.VII.	Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...

			<p>či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou</p> <p>- ...</p>	
IV.III.	<p>Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.</p>	<p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>)</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí</p> <p>- ...</p>	<p>- zvyhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině</p> <p>- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti</p> <p>- ...</p>
V.III.	<p>Poznávání jiných kultur.</p>	<p>- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií</p> <p>- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětsky srozumitelnými reáliemi o naší republice</p>	<p>- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>)</p> <p>- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí</p>	<p>- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí</p> <p>- převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>)</p> <p>- ...</p>

		- ...	- ...	
--	--	-------	-------	--

1. Klíčová kompetence k učení

1/7 – Poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho co samo dokázalo a zvládlo.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...

			- ...	
<p>II.III.</p> <p>Jazyk a řeč</p>	<p>Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (<i>vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.</i>) - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen - prohlížení a „čtení“ knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (<i>noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat situaci (<i>skutečnou, podle obrázku</i>) - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech - rozlišovat některé obrazné symboly (<i>piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.</i>) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci - sledovat očima zleva doprava - poznat některá písmena a číslice, popř. slova - poznat napsané své jméno - projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...

III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	<ul style="list-style-type: none"> - různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopit, že každý má ve společenství (<i>v rodině, ve třídě, v herní skupině</i>) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku - ...
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (<i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>) - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo

		<i>ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)</i> - ...	opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ...	prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...
--	--	---	---	---

1. Klíčová kompetence k učení

1/8 – Učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...

		- ...		
II.IV. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.	- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (<i>velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky</i>), jejich charakteristických znaků a funkcí - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. - ...	- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat prostorové pojmy (<i>vpřavo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ...	- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ...	- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ...	- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

				- ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	<ul style="list-style-type: none"> - přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>) - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek <p>- ...</p>
V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) <p>- ...</p>

1. Klíčová kompetence k učení

1/9 – Při zadané práci dokončí, co započalo.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládnout překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládnout koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.VII. Poznávací schopnosti a	Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení,	<ul style="list-style-type: none"> - hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (<i>mechanické a logické, obrazné a pojmové</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení 	<ul style="list-style-type: none"> - převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie

funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	podpora a rozvoj zájmu o učení.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (<i>vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí - učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopností s nimi samostatně pracovat - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.I.	Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - ...

			rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody -...	
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všímat si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - ...

1. Klíčová kompetence k učení

1/10 – Dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledku.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
--------	----------------------	--------------------	-------------------	--------

<p>I.III.</p>	<p>Rozvoj a užívání všech smyslů.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
<p>II.IV.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (<i>velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky</i>), jejich charakteristických znaků a funkcí - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...

		a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. - ...	v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ...	
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ...	- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ...	- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	- přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>) - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) - ...	- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ...	- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - ...

V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...
-------	--	---	--	---

1. Klíčová kompetence k učení

1/11 – Odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...

		<p>stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod.</p> <p>- ...</p>	<p>nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami</p> <p>- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	
<p>II.V.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření).</p>	<p>- konkrétní operace s materiálem (<i>třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.</i>)</p> <p>- námětové hry a činnosti</p> <p>- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (<i>kognitivní = poznávací, imaginativní = představivost, výtvarné, konstruktivní = tvořivý/čínorodý, hudební, taneční či dramatické aktivity</i>)</p>	<p>- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“</p> <p>- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným</p> <p>- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (<i>konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických</i>) i ve slovních výpovědích k nim</p> <p>- ...</p>	<p>- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa</p> <p>- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání</p> <p>- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení</p> <p>- ...</p>
<p>III.VII.</p>	<p>Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.</p>	<p>- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starší apod.</i>)</p> <p>- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých</p> <p>- ...</p>	<p>- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.</p> <p>- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>)</p>	<p>- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem</p> <p>- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování</p> <p>- ...</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ... 	
IV.V.	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění -...
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovávání</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

	k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ...	<i>vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)</i> - ...	
--	--	---	---	--

1. Klíčová kompetence k učení

1/12 – Učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...

<p>II.VII.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (<i>mechanické a logické, obrazné a pojmové</i>) - činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (<i>vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení - postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí - učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybit - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopností s nimi samostatně pracovat - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.III.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
<p>IV.V.</p>	<p>Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

		<p>- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>-...</p>
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<p>- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety</p> <p>- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>)</p> <p>- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu</p> <p>- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí</p> <p>- ...</p>

2. Klíčové kompetence k řešení problémů

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/1 – Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...

<p>II.IX.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Vytváření základů pro práci s informacemi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině - činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - málo příležitostí a prostoru k experimentaci a exploraci (výzkum, průzkum) a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.III.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
<p>IV.V.</p>	<p>Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>řici, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a

		<p>- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění</p> <p>-...</p>
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	<p>- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>)</p> <p>- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)</p> <p>- ...</p>	<p>- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>)</p> <p>- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu</p> <p>- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění</p> <p>- ...</p>

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/2 – Přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
II.V. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření).	<ul style="list-style-type: none"> - konkrétní operace s materiálem (<i>třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.</i>) - námětové hry a činnosti - hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (<i>kognitivní = poznávací,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ - nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným - vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (<i>konstruktivních,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa - omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání

		<i>imaginativní = představivost, výtvarné, konstruktivní = tvořivý/činnorodý, hudební, taneční či dramatické aktivity)</i>	<i>výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)</i> i ve slovních výpovědích k nim - ...	- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.II.	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.	- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ...	- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
IV.VII.	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.	- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění</i>	- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ...	- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí - ...

		<i>jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</i>		
		-...		
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/3 – Řeší problémy, na které stačí.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním,

		<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
<p>II.IX.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	Vytváření základů pro práci s informacemi.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině - činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - málo příležitostí a prostoru k experimentaci a exploraci (výzkum, průzkum) a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.VII.	Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem

	vztazích s druhými dětmi i dospělými.	<p><i>přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...
IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	<ul style="list-style-type: none"> - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...
V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>)

		okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice - ...	- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí - ...	- ...
--	--	--	---	-------

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/4 – Známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...

<p>II.VI.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (<i>odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.VII.</p>	<p>Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starší apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>, přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...
<p>IV.III.</p>	<p>Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

	<p>autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.</p>	<p><i>spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí</i></p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</i></p> <p>-...</p>	<p>podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>)</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí</p> <p>-...</p>	<p>- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti</p> <p>-...</p>
V.VI.	<p>Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.</p>	<p>- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>)</p> <p>- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.)</i></p> <p>- ...</p>	<p>- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi</p> <p>- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí</p> <p>- špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>)</p> <p>- ...</p>

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/5 – Řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.XVI. Sebepojetí, city, vůle	Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.	<ul style="list-style-type: none"> - cvičení organizačních dovedností - cvičení v projevovalání citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrola a 	<ul style="list-style-type: none"> - rozhodovat o svých činnostech - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení 	<ul style="list-style-type: none"> - spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými

		<p>v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)</p> <p>- ...</p>	<p>- zorganizovat hru</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte</p> <p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
III.III.	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<p>- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>)</p> <p>- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením</p> <p>- ...</p>	<p>- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad</p> <p>- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené</p> <p>- ...</p>	<p>- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti</p> <p>- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují</p> <p>- ...</p>
IV.VII.	<p>Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.</p>	<p>- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>)</p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel</i>)</p>	<p>- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.</p> <p>- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>)</p>	<p>- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>)</p> <p>- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozcím od neznámých lidí</p> <p>- ...</p>

		<p>a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</p> <p>-...</p>	-...	
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<p>- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat</p> <p>- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole</p> <p>- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně</p> <p>- ...</p>	<p>- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná</p> <p>- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy</p> <p>- ...</p>

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/6 – Postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
II.VIII. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie,	Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla).	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (<i>písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce</i>) - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární (základní) matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (<i>porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí

myšlenkové operace.		symbolikou (<i>číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.</i>) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci - ...	<i>orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)</i> - ...	- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ...	- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ...	- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.VII.	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.	- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>)	- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ...	- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí - ...

		-...		
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i> - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/7 – Spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte

		- ...	<p>potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)</p> <p>- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem</p> <p>- ...</p>	<p>- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům</p> <p>- ...</p>
<p>II.V.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření).</p>	<p>- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)</p> <p>- námětové hry a činnosti</p> <p>- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní = poznávací, imaginativní = představivost, výtvarné, konstruktivní = tvořivý/činnorodý, hudební, taneční či dramatické aktivity)</p>	<p>- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“</p> <p>- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným</p> <p>- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim</p> <p>- ...</p>	<p>- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa</p> <p>- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání</p> <p>- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení</p> <p>- ...</p>
<p>III.IV.</p>	<p>Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).</p>	<p>- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému</p> <p>- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.</p> <p>- ...</p>	<p>- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.</p> <p>- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem</p> <p>-nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte</p> <p>- ...</p>

IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	<ul style="list-style-type: none"> - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě <p>-...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) <p>-...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění <p>-...</p>
V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) <p>- ...</p>

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/8 – Hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady), využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládnout překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládnout koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.IV. Poznávací schopnosti a funkce,	Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného	<ul style="list-style-type: none"> - přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti

<p>představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (<i>velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky</i>), jejich charakteristických znaků a funkcí - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.III.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdavé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
<p>IV.VII.</p>	<p>Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících</p>	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>)

	tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) -... 	<p><i>používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)</i></p> <p>-...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí -...
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/9 – Užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.III. Jazyk a řeč	Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o	<ul style="list-style-type: none"> - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (<i>vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat situaci (<i>skutečnou, podle obrázku</i>) - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

	<p>psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).</p>	<p><i>materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen - prohlížení a „čtení“ knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (<i>noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat některé obrazné symboly (<i>piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.</i>) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci - sledovat očima zleva doprava - poznat některá písmena a číslice, popř. slova - poznat napsané své jméno - projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.II.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...

			druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) - ...	
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	- různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává - ...	- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí) - ...	- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku - ...
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ...	- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ...	- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/10 – Pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.VI. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty 	<ul style="list-style-type: none"> - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (<i>odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací

fantazie, myšlenkové operace.		<ul style="list-style-type: none"> - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant - ... 	<p><i>podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům - ironizování a znevažování úsilí dítěte - ...

			možností se bránit jeho důsledkům (<i>vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají</i>) -...	
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/11 – Zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.VIII. Poznávací schopnosti a	Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (<i>písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat

funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	jejich funkci (abeceda, čísla).	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (<i>číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.</i>) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární (základní) matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (<i>porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.I.	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucitit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevěšmavé prostředí - ...
IV.V.	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...

		<p><i>představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)</i></p> <p>-...</p>	- ...	
V.IV.	<p>Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.</p>	<p>- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím</p> <p>- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí</p> <p>- ...</p>	<p>- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné</p> <p>- špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>)</p> <p>- ...</p>

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/12 – Rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
II.XIII. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte - hry na téma rodina, přátelství apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prožívat radost ze zvládnutého a poznaného - uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (<i>lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání</i>), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

			<ul style="list-style-type: none"> - být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.I.	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevěšmavé prostředí - ...
IV.V.	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...

		<i>s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)</i>		
		-...		
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/13 – Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví,	- zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>)	- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých	- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu

	<p>bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
<p>II.X. Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spontánní hra - činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je - uvědomovat si své možnosti i limity (<i>své silné i slabé stránky</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...

III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
IV.VII.	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozcím od neznámých lidí - ...
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy

<p>jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.</p>	<p><i>diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<p><i>vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...
---	---	---	---

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/14 – Uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	<p>Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravdělná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí

		<p><i>pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí</i></p> <p>- ...</p>		- ...
<p>II.1. Jazyk a řeč</p>	<p>Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách - vést rozhovor (<i>naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se</i>) - porozumět slyšenému (<i>zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách</i>) - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat - učit se nová slova a aktivně je používat (<i>ptát se na slova, kterým nerozumí</i>) - 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám

				- ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.V.	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	<ul style="list-style-type: none"> - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost nevhodných, podbíživých a nevkusných podnětů - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění -...

V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>) - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...
------	--	--	--	---

2. Klíčová kompetence k řešení problémů

2/15 – Nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte

		- ...	těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ...	- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.XV. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání.	- estetické a tvůrčí aktivity (<i>slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další</i>) - činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (<i>fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem</i>) a v čem jsou si podobní - ...	- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti - zachycovat a vyjadřovat své prožitky (<i>slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.</i>) - ...	- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ...	- spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ...	- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...

<p>IV.III.</p>	<p>Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>) - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti - ...
<p>V.VIII.</p>	<p>Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

3. Klíčové kompetence komunikativní

3. Klíčová kompetence komunikativní				
3/1 – Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog.				
Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
II.I. Jazyk a řeč	Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání,	<ul style="list-style-type: none"> - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

	<p>porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách - vést rozhovor (<i>naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se</i>) - porozumět slyšenému (<i>zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách</i>) - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat - učit se nová slova a aktivně je používat (<i>ptát se na slova, kterým nerozumí</i>) - 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.1.</p>	<p>Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí

			<p><i>druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)</i></p> <p>- ...</p>	- ...
IV.III.	<p>Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.</p>	<p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>)</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí</p> <p>-...</p>	<p>- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině</p> <p>- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti</p> <p>-...</p>
V.I.	<p>Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.</p>	<p>- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety</p> <p>- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy</i>)</p>	<p>- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>)</p> <p>- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>)</p>	<p>- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu</p> <p>- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené,</p>

		důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)	- ...	neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
		- ...		- ...

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/2 – Dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady, různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
II.I.	Rozvoj řečových schopností a jazykových	- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti	- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči	- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

<p>Jazyk a řeč</p>	<p>dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách - vést rozhovor (<i>naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se</i>) - porozumět slyšenému (<i>zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách</i>) - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat - učit se nová slova a aktivně je používat (<i>ptát se na slova, kterým nerozumí</i>) - 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.II.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují

		<ul style="list-style-type: none"> - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ...
IV.VII.	<p>Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí - ...
V.II.	<p>Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků

			zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte	- ...
			- ...	

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/3 – Domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.II.	Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i	- samostatný slovní projev na určité téma	- domluvit se slovy i gesty, improvizovat	- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

<p>Jazyk a řeč</p>	<p>neverbálních) a kultivovaného projevu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo - přednes, recitace, dramatizace, zpěv - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - učit se zpaměti krátké texty (<i>reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.</i>) - sledovat a vyprávět příběh, pohádku - chápat slovní vtíp a humor - utvořit jednoduchý rým - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma (= <i>různá slova stejného významu</i>), homonyma (= <i>stejná podoba slov (zvuková nebo grafická) s jiným významem</i>) a antonyma (= <i>označuje slovo opačného, protikladného významu</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.II.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...

			druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) - ...	
IV.I.	Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdravého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - ...
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - ...

		s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>)	- ...	
		- ...		

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/4 – komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...

<p>II.II.</p> <p>Jazyk a řeč</p>	<p>Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - samostatný slovní projev na určité téma - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo - přednes, recitace, dramatizace, zpěv - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - domluvit se slovy i gesty, improvizovat - učit se zpaměti krátké texty (<i>reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.</i>) - sledovat a vyprávět příběh, pohádku - chápat slovní vtip a humor - utvořit jednoduchý rým - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma (= <i>různá slova stejného významu</i>), homonyma (= <i>stejná podoba slov (zvuková nebo grafická) s jiným významem</i>) a antonyma (= <i>označuje slovo opačného, protikladného významu</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.III.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti

	rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).	světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ...	- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává - ...	- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí) - ...	- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku - ...
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ...	- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně	- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

			proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole	
			- ...	

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/5 – Chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...

<p>II.II.</p> <p>Jazyk a řeč</p>	<p>Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - samostatný slovní projev na určité téma - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo - přednes, recitace, dramatizace, zpěv - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - domluvit se slovy i gesty, improvizovat - učit se zpaměti krátké texty (<i>reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.</i>) - sledovat a vyprávět příběh, pohádku - chápat slovní vtip a humor - utvořit jednoduchý rým - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma (= různá slova stejného významu), homonyma (= stejná podoba slov (zvuková nebo grafická) s jiným významem) a antonyma (= označuje slovo opačného, protikladného významu) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.VI.</p>	<p>Rozvoj kooperativních dovedností.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor

		<ul style="list-style-type: none"> - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ... 	<ul style="list-style-type: none"> v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	<ul style="list-style-type: none"> - různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává -... 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopit, že každý má ve společenství (<i>v rodině, ve třídě, v herní skupině</i>) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku -...
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

			proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole	
			- ...	

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/6 – Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...

<p>II.VIII.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (<i>písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce</i>) - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (<i>číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.</i>) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární (základní) matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (<i>porovnávat, uspořádat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.II.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
<p>IV.VII.</p>	<p>Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících</p>	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života 	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí

	tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.	a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) - ...	z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) - ...	- ...
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	- kognitivní (poznávací) činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovávání) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ...	- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.) - ...	- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/7 – Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
--------	----------------------	--------------------	-------------------	--------

I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.III.	Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).	<ul style="list-style-type: none"> - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (<i>vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.</i>) - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen - prohlížení a „čtení“ knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat situaci (<i>skutečnou, podle obrázku</i>) - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech - rozlišovat některé obrazné symboly (<i>piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.</i>) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci - sledovat očima zleva doprava - poznat některá písmena a číslice, popř. slova - poznat napsané své jméno 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>)

		<p>(<i>noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon</p> <p>- ...</p>	<p>- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>)</p> <p>- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní</p> <p>- omezený přístup ke knížkám</p> <p>- ...</p>
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	<p>- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým</p> <p>- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy</p> <p>- ...</p>	<p>- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho</p> <p>- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství</p> <p>- ...</p>	<p>- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým</p> <p>- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství</p> <p>- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace</p> <p>- ...</p>
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	<p>- přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>)</p> <p>- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat</p>	<p>- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků,</p>	<p>- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině</p> <p>- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek</p>

		rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) - ...	s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ...	- ...
V.III.	Poznávání jiných kultur.	- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětsky srozumitelnými reáliemi o naší republice - ...	- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí - ...	- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) - ...

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/8 – Dovedete využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon, atp.)

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
II.VIII. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla).	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce) - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární (základní) matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se 	<ul style="list-style-type: none"> - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí

		<p>symbolikou (<i>číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.</i>) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci</p> <p>- ...</p>	<p><i>v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)</i></p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení</p> <p>- ...</p>
III.II.	<p>Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.</p>	<p>- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému</p> <p>- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením</p> <p>- ...</p>	<p>- odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná</p> <p>- spolupracovat s ostatními</p> <p>- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>)</p> <p>- příliš časté vystupování učitele v roli soudce</p> <p>- ...</p>
IV.V.	<p>Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.</p>	<p>- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě</p> <p>- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>)</p>	<p>- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>)</p> <p>- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (<i>zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů</p> <p>- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění</p> <p>- ...</p>

		-...		
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

3. Klíčová kompetence komunikativní

3/9 – Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí

		<ul style="list-style-type: none"> - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...
<p>II.1.</p> <p>Jazyk a řeč</p>	<p>Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách - vést rozhovor (<i>naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se</i>) - porozumět slyšenému (<i>zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách</i>) - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat - učit se nová slova a aktivně je používat (<i>ptát se na slova, kterým nerozumí</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>nečitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>)

			-	- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
III.V.	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - ...	- navazovat kontakty s dospělým, které mu je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho - přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství - ...	- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace - ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	- přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>) - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem</i>)	- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ...	- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - ...

		<p>s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)</p> <p>-...</p>		
V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) - ...

4. Klíčové kompetence sociální a personální

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/1 – Samostatně rozhoduje o svých činnostech.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.X.	Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve	<ul style="list-style-type: none"> - spontánní hra 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání

<p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).</p>	<p>- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu</p> <p>- ...</p>	<p>- uvědomovat si své možnosti i limity (<i>své silné i slabé stránky</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte</p> <p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
<p>III.IV.</p>	<p>Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).</p>	<p>- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému</p> <p>- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.</p> <p>- ...</p>	<p>- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.</p> <p>- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem</p> <p>-nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte</p> <p>- ...</p>
<p>IV.VIII.</p>	<p>Rozvoj společenského i estetického vkusu.</p>	<p>- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu</p> <p>- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu,</p>	<p>- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>)</p> <p>- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit</i>)</p>	<p>- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření</p> <p>- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění</p> <p>-...</p>

		návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě -...	<i>z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)</i> -...	
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ...	- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ...	- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/2 – Umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovňovací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>)	- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho</i>	- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí

		<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<p><i>proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
<p>II.XIV.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výlety do okolí (<i>do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.</i>) - dramatické činnosti (<i>předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích</i>), mimické vyjadřování nálad (<i>úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (<i>v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích</i>), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.VII.</p>	<p>Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...

			<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ... 	
IV.III.	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>) - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí -... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti -...
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety 	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>) - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné,

		<ul style="list-style-type: none"> - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...
--	--	---	--	--

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/3 – Uvědomuje si, že za sebe a své jednání odpovídá a nese důsledky.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...

<p>II.XI.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Získání relativní citové samostatnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (<i>soucit, radost, náklonnost</i>), snažit se ovládat své afektivní chování (<i>odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory a modely chování (<i>netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí</i>) - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.II.</p>	<p>Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
<p>IV.I.</p>	<p>Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného</p>	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdravého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních,</i>

	<p>sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě - ... 	<p><i>domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídít se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody - ... 	<p><i>necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - ...
V.IV.	<p>Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/4 – Projevuje dětským způsobem citlivosti a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.XIII. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte - hry na téma rodina, přátelství apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prožívat radost ze zvládnutého a poznaného - uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (<i>lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání</i>), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí - být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí

			- ...	- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.III.	Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).	- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ...	- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	- různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává - ...	- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí</i>) - ...	- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku - ...

V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...
------	--	---	--	---

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/5 – Vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobní bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí

			<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
<p>II.XIII.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte - hry na téma rodina, přátelství apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prožívat radost ze zvládnutého a poznaného - uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (<i>lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání</i>), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí - být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.III.</p>	<p>Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...

IV.I.	Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě -... 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody -... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) -...
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/6 – Dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.XI. Sebepojetí, city, vůle	Získání relativní citové samostatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti přiměřené sílám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné 	<ul style="list-style-type: none"> - odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (<i>soucit, radost, náklonnost</i>), snažit se ovládat své afektivní chování (<i>odložit splnění svých</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory a modely chování (<i>netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí</i>)

		<ul style="list-style-type: none"> - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení - ... 	<p><i>osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.I.	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšimavé prostředí - ...
IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	<ul style="list-style-type: none"> - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...

		návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě -...	<i>z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)</i> -...	
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	- kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ...	- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) - ...	- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/7 – V běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.	- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých	- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích

		<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobní bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
<p>II.XIV.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výlety do okolí (<i>do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.</i>) - dramatické činnosti (<i>předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích</i>), mimické vyjadřování nálad (<i>úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (<i>v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích</i>), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.I.</p>	<p>Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšimavé prostředí - ...

IV.VII.	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) <p>-...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) <p>-...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrožícím od neznámých lidí <p>-...</p>
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>) <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (<i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i>) - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) <p>- ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí <p>- ...</p>

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/8 – Je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravdělná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.XII. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj schopnosti sebeovládání.	<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání - cvičení v projevování citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrola a 	<ul style="list-style-type: none"> - ve známých a opakujičích se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování 	<ul style="list-style-type: none"> - málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění

		<p>v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům

		<p><i>spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí</i></p> <p>-...</p>	<p><i>nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)</i></p> <p>-...</p>	<p>- ironizování a znevažování úsilí dítěte</p> <p>-...</p>
V.VII.	<p>Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.</p>	<p>- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat</p> <p>- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole</p> <p>- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně</p> <p>- ...</p>	<p>- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná</p> <p>- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy</p> <p>- ...</p>

4/9 – Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
II.III. Jazyk a řeč	Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).	<ul style="list-style-type: none"> - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (<i>vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.</i>) - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat situaci (<i>skutečnou, podle obrázku</i>) - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech - rozlišovat některé obrazné symboly (<i>piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.</i>) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor

		<ul style="list-style-type: none"> - prohlížení a „čtení“ knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - sledovat očima zleva doprava - poznat některá písmena a číslice, popř. slova - poznat napsané své jméno - projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat,	<ul style="list-style-type: none"> - různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat 	<ul style="list-style-type: none"> - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek

	<p>spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.</p>	<p>umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích</p> <p>- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává</p> <p>-...</p>	<p>- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti</p> <p>- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku</p> <p>-...</p>
V.IV.	<p>Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.</p>	<p>- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím</p> <p>- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí</p> <p>- ...</p>	<p>- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné</p> <p>- špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>)</p> <p>- ...</p>

4/10 – Spolupodílí se na společných rozhodnutích.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.VI. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant 	<ul style="list-style-type: none"> - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (<i>odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí

		- ...	- ...	- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ...	- spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ...	- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...
IV.III.	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.	- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění</i>)	- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>) - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ...	- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti - ...

		<i>jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</i> -...		
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	<ul style="list-style-type: none"> - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/11 – Přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském

		<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
<p>II.XV.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - estetické a tvůrčí aktivity (<i>slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další</i>) - činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (<i>fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem</i>) a v čem jsou si podobní - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti - zachycovat a vyjadřovat své prožitky (<i>slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.IV.</p>	<p>Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte

		- ...	- ...	- ...
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.	<ul style="list-style-type: none"> - různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopit, že každý má ve společenství (<i>v rodině, ve třídě, v herní skupině</i>) svou roli, podle které je třeba se chovat - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy

		- ...		
--	--	-------	--	--

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/12 – Dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...

<p>II.IX.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</p>	<p>Vytváření základů pro práci s informacemi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině - činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - málo příležitostí a prostoru k experimentaci a exploraci (výzkum, průzkum) a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
<p>III.I.</p>	<p>Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí - ...
<p>IV.I.</p>	<p>Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům</p>	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích

	neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě -... 	<ul style="list-style-type: none"> - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídít se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody -... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) -...
V.IV.	Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.	<ul style="list-style-type: none"> - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdравé a nebezpečné - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/13 – Chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.X. Sebepojetí, city, vůle	Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání	<ul style="list-style-type: none"> - spontánní hra - činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je - uvědomovat si své možnosti i limity (<i>své silné i slabé stránky</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

	sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).	- ...	- ...	- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.VII.	Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.	- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ...	- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ...	- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) -aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo,</i>	- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím	- nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům

		<p><i>spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí</i></p> <p>-...</p>	<p>ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (<i>vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- ironizování a znevažování úsilí dítěte</p> <p>-...</p>
V.V.	<p>Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.</p>	<p>- kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>)</p> <p>- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí</p> <p>- ...</p>	<p>- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>)</p> <p>- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy</p> <p>- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění</p> <p>- ...</p>

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/14 – Nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.XI. Sebepojetí, city, vůle	Získání relativní citové samostatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování 	<ul style="list-style-type: none"> - odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (<i>soucit, radost, náklonnost</i>), snažit se ovládat své afektivní chování (<i>odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory a modely chování (<i>netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí</i>) - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

		vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení - ...	- ...	- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.II.	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.	- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ...	- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě	- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>)	- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění - ...

		-...	-...	
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/15 – Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravdělná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností

		<p><i>turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<p><i>skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
<p>II.IV.</p> <p>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.</p>	<p>Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (<i>velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky</i>), jejich charakteristických znaků a funkcí - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost - poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno - chápat prostorové pojmy (<i>vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...

III.II.	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná - spolupracovat s ostatními - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>) - příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
IV.III.	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>) - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti - ...

<p>V.IV.</p>	<p>Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...
--------------	---	---	---	---

4. Klíčová kompetence sociální a personální

4/16 – Chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.XV. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání.	<ul style="list-style-type: none"> - estetické a tvůrčí aktivity (<i>slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další</i>) - činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (<i>fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti - zachycovat a vyjadřovat své prožitky (<i>slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

		<p><i>pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní</i></p> <p>- ...</p>		<p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	<p>- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému</p> <p>- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.</p> <p>- ...</p>	<p>- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.</p> <p>- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem</p> <p>- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte</p> <p>- ...</p>
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<p>- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>)</p> <p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- ...</p>	<p>- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé</p> <p>- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově</p> <p>- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých</p>	<p>- nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích</p> <p>- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům</p> <p>- ironizování a znevažování úsilí dítěte</p> <p>- ...</p>

			možností se bránit jeho důsledkům (<i>vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají</i>) -...	
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

5. Klíčové kompetence činnostní a občanské

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/1 – Učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.XVI. <small>Sebepojetí, city, vůle</small>	Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.	<ul style="list-style-type: none"> - cvičení organizačních dovedností - cvičení v projevu citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrolě a 	<ul style="list-style-type: none"> - rozhodovat o svých činnostech - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení 	<ul style="list-style-type: none"> - spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými

		<p>v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- zorganizovat hru</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte</p> <p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	<p>- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření</p> <p>- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách</p> <p>- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého</p> <p>- ...</p>	<p>- spolupracovat s ostatními</p> <p>- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla</p> <p>- ...</p>	<p>- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor</p> <p>- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem</p> <p>- ...</p>
IV.III.	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat	<p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek</i>)</p>	<p>- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>)</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků,</p>	<p>- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině</p> <p>- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti</p> <p>- ...</p>

	společenskému prostředí a zvládat jeho změny.	<i>z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</i> -...	s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí -...	
V.II.	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.	- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává - ...	- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o širším společenském, vědeckém, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte - ...	- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků - ...

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/2 – Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.X. <small>Sebepojetí, city, vůle</small>	Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání	<ul style="list-style-type: none"> - spontánní hra - činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je - uvědomovat si své možnosti i limity (<i>své silné i slabé stránky</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání

	sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).	- ...	- ...	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pocituje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.VII.	Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdravého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevhodných postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích

		<p>(dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí</p> <p>-...</p>	<p>- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)</p> <p>-...</p>	<p>- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům</p> <p>- ironizování a znevažování úsilí dítěte</p> <p>-...</p>
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.	<p>- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)</p> <p>- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)</p> <p>- ...</p>	<p>- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)</p> <p>- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu</p> <p>- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění</p> <p>- ...</p>

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/3 – Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...
II.I. Jazyk a řeč	Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání,	<ul style="list-style-type: none"> - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

	<p>porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách - vést rozhovor (<i>naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se</i>) - porozumět slyšenému (<i>zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách</i>) - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat - učit se nová slova a aktivně je používat (<i>ptát se na slova, kterým nerozumí</i>) - 	<ul style="list-style-type: none"> - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám - ...
<p>III.VII.</p>	<p>Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.</i>) - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování - ...

			<p>- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou</p> <p>- ...</p>	
IV.III.	<p>Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.</p>	<p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (<i>využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.</i>)</p> <p>-...</p>	<p>- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (<i>doma, v mateřské škole i na veřejnosti</i>)</p> <p>- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí</p> <p>-...</p>	<p>- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině</p> <p>- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti</p> <p>-...</p>
V.VIII.	<p>Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.</p>	<p>- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>)</p> <p>- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)</p>	<p>- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>)</p> <p>- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí,</i></p>	<p>- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu</p> <p>- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění</p>

		- ...	<i>pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole</i>	- ...
			- ...	

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/4 – Chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.III.	Rozvoj a užívání všech smyslů.	<ul style="list-style-type: none"> - smyslové a psychomotorické hry - konstruktivní a grafické činnosti - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětu a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, s barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - ...

<p>II.XII.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj schopnosti sebeovládání.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání - cvičení v projevování citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrolě a v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>) - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.I.</p>	<p>Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšimavé prostředí - ...
<p>IV.I.</p>	<p>Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění</p>	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšimavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích

	základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - ...
V.VII.	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (<i>praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - ...

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/5 – Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.IV.	Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - konstruktivní a grafické činnosti - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím s pohybem a sportem - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech - ...
II.XI. Sebepojetí, city, vůle	Získání relativní citové samostatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení 	<ul style="list-style-type: none"> - odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (<i>soucit, radost, náklonnost</i>), snažit se ovládat své afektivní chování (<i>odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory a modely chování (<i>netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí</i>) - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

		- ...	- ...	- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.III.	Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).	- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ...	- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - ...	- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům	- nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům - ironizování a znevažování úsilí dítěte - ...

			(vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) -...	
V.IV.	Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.	<ul style="list-style-type: none"> - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

5/6 – Váží si práce i úsilí druhých.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
II.IX. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.	Vytváření základů pro práci s informacemi.	<ul style="list-style-type: none"> - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině - činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimát si (<i>nového, změněného, chybějícího</i>) - chápat prostorové pojmy (<i>vpřavo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.</i>), elementární časové pojmy (<i>ted, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok</i>), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase 	<ul style="list-style-type: none"> - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním - málo příležitostí a prostoru k experimentaci a exploraci (výzkum, průzkum) a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací

			- ...	- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení - ...
III.III.	Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.).	- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (<i>funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat</i>), mateřská škola (<i>prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi</i>) - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (<i>jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.</i>), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené - ...	- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují - ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	- přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>) - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) - ...	- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ...	- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - ...

V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...
-------	---	---	---	--

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/7 – Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.I.	Uvědomění si vlastního těla.	<ul style="list-style-type: none"> - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - smyslové a psychomotorické hry - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu - pojmenovat části těla, některé orgány (<i>včetně pohlavních</i>), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (<i>o narození, růstu těla a jeho proměnách</i>), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkci některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a

			<ul style="list-style-type: none"> - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (<i>sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> pohybových možností jednotlivých dětí - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte - ...
<p>II.II.</p> <p>Jazyk a řeč</p>	<p>Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - samostatný slovní projev na určité téma - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo - přednes, recitace, dramatizace, zpěv - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - domluvit se slovy i gesty, improvizovat - učit se z paměti krátké texty (<i>reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.</i>) - sledovat a vyprávět příběh, pohádku - chápat slovní vtip a humor - utvořit jednoduchý rým - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma (= <i>různá slova stejného významu</i>), homonyma (= <i>stejná podoba slov (zvuková nebo grafická) s jiným významem</i>) a antonyma (= <i>označuje slovo opačného, protikladného významu</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými - málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (<i>spontánním i řízeným</i>) a slabá motivace k nim - špatný jazykový vzor - vytváření komunikativních zábran (<i>necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte</i>) - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (<i>nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.</i>) - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní - omezený přístup ke knížkám

				- ...
III.IV.	Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
IV.VI.	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.	<ul style="list-style-type: none"> - přípravy a realizace společných zábav a slavností (<i>oslav y výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.</i>) - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (<i>výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek - ...

V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) - ...
--------	--------------------------	--	--	--

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/8 – Je otevřené aktuálnímu dění.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou 	<ul style="list-style-type: none"> - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné

		<ul style="list-style-type: none"> - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
<p>II.XIV.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výlety do okolí (<i>do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.</i>) - dramatické činnosti (<i>předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích</i>), mimické vyjadřování nálad (<i>úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (<i>v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích</i>), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.VI.</p>	<p>Rozvoj kooperativních dovedností.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrozličnějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem - ...

IV.VIII.	Rozvoj společenského i estetického vkusu.	<ul style="list-style-type: none"> - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě -... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (<i>řici, co bylo zajímavé, co je zaujalo</i>) - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (<i>kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.</i>) -... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění -...
V.III.	Poznávání jiných kultur.	<ul style="list-style-type: none"> - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - převaha zprostředkovaného poznávání světa (<i>obraz, film</i>) - ...

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/9 – Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.V.	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí spod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (<i>postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.</i>) - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (<i>starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
II.XIV. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity,	<ul style="list-style-type: none"> - výlety do okolí (<i>do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.</i>) - dramatické činnosti (<i>předvádění a napodobování různých typů chování člověka</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (<i>v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích</i>), 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění

	získané dojmy a prožitky vyjádřit.	<p><i>v různých situacích</i>), mimické vyjadřování nálad (<i>úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.</p> <p>- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte</p> <p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
III.II.	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.	<p>- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému</p> <p>- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením</p> <p>- ...</p>	<p>- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná</p> <p>- spolupracovat s ostatními</p> <p>- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>)</p> <p>- příliš časté vystupování učitele v roli soudce</p> <p>- ...</p>
IV.II.	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní	<p>- různorodé společné hry a skupinové aktivity (<i>námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.</i>) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích</p> <p>- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (<i>dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role</i>) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává</p>	<p>- pochopit, že každý má ve společenství (<i>v rodině, ve třídě, v herní skupině</i>) svou roli, podle které je třeba se chovat</p> <p>- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti</p> <p>- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (<i>v</i></p>	<p>- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek</p> <p>- nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku</p> <p>- ...</p>

	hodnoty v tomto společenství uznávané.	-...	<i>jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)</i> -...	
V.I.	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.	- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (<i>vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů</i>) - ...	- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí <i>doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí</i> - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (<i>na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.</i>) - ...	- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí - ...

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/10 – Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.II.	Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky	- lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>)	- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiny, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>)	- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravdělná, málo rozmanitá

	(koordinace a rozsahu pohybu dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí.	<ul style="list-style-type: none"> - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (<i>zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> či jednostranná nabídka pohybových činností - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod. - ...
<p>II.XVI.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.	<ul style="list-style-type: none"> - cvičení organizačních dovedností - cvičení v projevu citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrolě a v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozhodovat o svých činnostech - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení - zorganizovat hru - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.II.	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému 	<ul style="list-style-type: none"> - odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná - spolupracovat s ostatními 	<ul style="list-style-type: none"> - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (<i>citovými prostředky, chválením bez opodstatnění</i>)

	důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.	- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením - ...	- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ...	- příliš časté vystupování učitele v roli soudce - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) -aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí -...	- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (<i>vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají</i>) -...	- nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům - ironizování a znevažování úsilí dítěte -...
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.	- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>)	- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka,	- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování,</i>

		- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ...	uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ...	<i>lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i> - ...
--	--	--	---	---

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/11 – Spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VI.	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě.	- lokomoční pohybové činnosti (<i>chůze, běh, skoky a poskoky, lezení</i>), nelokomoční pohybové činnosti (<i>změny poloh a pohybů těla na místě</i>) a jiné činnosti (<i>základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.</i>) - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí - ...	- zachovávat správné držení těla - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (<i>zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku</i>) - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou - ...	- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...

<p>II.XV.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - estetické a tvůrčí aktivity (<i>slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další</i>) - činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (<i>fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem</i>) a v čem jsou si podobní - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti - zachycovat a vyjadřovat své prožitky (<i>slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
<p>III.IV.</p>	<p>Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte - ...
<p>IV.I.</p>	<p>Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům</p>	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdravého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích

	neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě -... 	<ul style="list-style-type: none"> - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody -... 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) -...
V.VIII.	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (<i>mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.</i>) - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (<i>všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje</i>) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

5/12 – Uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
II.XVI. Sebepojetí, city, vůle	Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.	<ul style="list-style-type: none"> - cvičení organizačních dovedností - cvičení v projevování citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrolě a v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - rozhodovat o svých činnostech - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení - zorganizovat hru - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

				<ul style="list-style-type: none"> - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.I.	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému.	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity podporující sblížení dětí - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (<i>chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance - příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí - ...
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<ul style="list-style-type: none"> - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>) - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům - ironizování a znevažování úsilí dítěte - ...

			(vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)	
			-...	
V.VI.	Rozvoj úcty k životu ve všech formách.	<ul style="list-style-type: none"> - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (<i>živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období</i>) - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (<i>les, louka, rybník apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí - špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>) - ...

5. Klíčová kompetence činnostní a občanské

5/13 – Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VIII.	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu.	- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.	<ul style="list-style-type: none"> - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě 	- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu

		<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - ... 	<ul style="list-style-type: none"> běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy - ...
II.XII. Sebepojetí, city, vůle	Rozvoj schopnosti sebeovládání.	<ul style="list-style-type: none"> - příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání - cvičení v projevování citů (<i>zvláště kladných</i>), v sebekontrolě a v sebeovládání (<i>zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti</i>) - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí - ...
III.VI.	Rozvoj kooperativních dovedností.	<ul style="list-style-type: none"> - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovat s ostatními - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla 	<ul style="list-style-type: none"> - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor

		<p>- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého</p> <p>- ...</p>	<p>- ...</p>	<p>- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem</p> <p>- ...</p>
IV.IV.	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách.	<p>- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (<i>poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének</i>)</p> <p>- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (<i>zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce</i>) a mravní hodnoty (<i>dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.</i>) v jednání lidí</p> <p>- ...</p>	<p>- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé</p> <p>- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově</p> <p>- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (<i>např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu</i>), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (<i>vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají</i>)</p> <p>- ...</p>	<p>- nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvorného, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích</p> <p>- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům</p> <p>- ironizování a znevažování úsilí dítěte</p> <p>- ...</p>
V.IV.	Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.	<p>- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (<i>dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy</i>), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím</p>	<p>- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je</p>	<p>- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné</p> <p>- špatný příklad dospělých (<i>chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní (nepřátelské) chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení</i>)</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně - ... 	- ...
--	--	--	--	-------

5. Klíčová kompetence činnosti a občanské

5/14 – Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Oblast	Dílčí vzdělávací cíl	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy	Rizika
I.VII.	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - zdravotně zaměřené činnosti (<i>vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení</i>) - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (<i>hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (<i>kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (<i>k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.</i>) - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí - ...

		<p>s <i>cizími lidmi</i>), k prevenci nemocí, nezdravých návyků a závislostí</p> <p>- ...</p>		
<p>II.XIII.</p> <p>Sebepojetí, city, vůle</p>	<p>Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat.</p>	<p>- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte</p> <p>- hry na téma rodina, přátelství apod.</p> <p>- ...</p>	<p>- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného</p> <p>- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (<i>lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání</i>), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí</p> <p>- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem</p> <p>- ...</p>	<p>- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich</p> <p>- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte</p> <p>- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí</p> <p>- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí</p> <p>- ...</p>
<p>III.VII.</p>	<p>Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.</p>	<p>- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (<i>kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším apod.</i>)</p> <p>- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých</p> <p>- ...</p>	<p>- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.</p> <p>- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (<i>pro sebe i pro jiné dítě</i>)</p> <p>- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého <i>obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor</i>), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou</p> <p>- ...</p>	<p>- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem</p> <p>- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování</p> <p>- ...</p>

IV.I.	Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (<i>zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.</i>) - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (<i>vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu</i>) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodný mravní vzor okolí (<i>děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevhodných postojů apod.</i>) včetně nevhodných vzorů v médiích - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (<i>např. někteří dospělí</i>) - ...
V.V.	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.	<ul style="list-style-type: none"> - kognitivní (poznávací) činnosti (<i>kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování</i>) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (<i>vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc</i>) - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (<i>dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění - ...

4/4	Projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování.								
4/5	Vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost.								
4/6	Dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje.								
4/7	V běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku.								
4/8	Je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy.								
4/9	napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí.								
4/10	Spolupodílí se na společných rozhodnutích.								
4/11	Přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti.								
4/12	Dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim.								
4/13	Chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně.								
4/14	Nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepřijemná, umí odmítnout.								
4/15	Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.								
4/16	Chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.								
5. Kompetence činnosti a občanská									
5/1	Učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat.								
5/2	Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky.								
5/3	Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem.								
5/4	Chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá.								
5/5	Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně.								
5/6	Váží si práce i úsilí druhých.								
5/7	Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje.								
5/8	Je otevřeně aktuálnímu dění.								
5/9	Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevíšimavost,								

	pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.								
5/10	Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat.								
5/11	Spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat.								
5/12	Uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.								
5/13	Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.								
5/14	Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).								

	k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávaném.								
IV.III	Rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny.								
IV.IV	Vytvoření povědomí o mezilidským morálních hodnotách.								
IV.V	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije.								
IV.VI	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností.								
IV.VII	Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.								
IV.VIII	Rozvoj společenského i estetického vkusu.								
V. Dítě a svět (oblast environmentální)									
V.I	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.								
V.II	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.								
V.III	Poznávání jiných kultur.								
V.IV	Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.								
V.V	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvtváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.								
V.VI	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.								
V.VII	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.								
V.VIII	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se životem a nežívou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí.								